

บทที่ 4

วิธีการเพื่อความปลอดภัย

ข้อความทั่วไป

วิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นบทบัญญัติขึ้นใหม่ซึ่งไม่มีบัญญัติอยู่ในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ไม่ใช่เป็นโทษทางอาญา แต่เป็นวิธีการป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการที่บุคคลนั้นจะมาก่อทำความผิดขึ้น หรือยังเป็นการป้องกันตัวบุคคลนั้นเองไม่ให้ทำความผิดขึ้นอีก โดยนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้แก่บุคคลนั้น เพื่อตัดนิสัยคือความประพฤติที่เคยชินของผู้กระทำความผิด และเพื่อฝึกอาชีพให้ผู้นั้นในระหว่างถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ให้มีอาชีพติดตัวเมื่อพ้นจากถูกบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย แล้วจะได้นำอาชีพนั้นหาเลี้ยงชีพได้ วิธีการเพื่อความปลอดภัยได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาดังนี้

มาตรา 39 บัญญัติว่า “วิธีการเพื่อความปลอดภัยมีดังนี้

- (1) กักกัน (มาตรา 40 ถึงมาตรา 43)
- (2) ห้ามเข้าเขตกำหนด (มาตรา 44, 45)
- (3) เรียกประกันทัณฑ์บน (มาตรา 46, 47)
- (4) คุ่มตัวไว้ในสถานพยาบาล (มาตรา 48, 49)
- (5) ห้ามประกอบอาชีพ (มาตรา 50)”

กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนดและเรียกประกันทัณฑ์บนเคยบัญญัติไว้ในเรื่องของโทษมาก่อน

วิธีการเพื่อความปลอดภัยมี 5 ชนิด ตามมาตรา 39 มีหลักทั่วไป วิธีการ ใช้วิธีเพื่อความ
ความปลอดภัยดังนี้

1. ตามบทบัญญัติมาตรา 12 วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้บังคับแก่บุคคลใดได้ต่อเมื่อ
 - ก. มีบทบัญญัติใช้บังคับได้ และ
 - ข. กฎหมายที่จะใช้บังคับให้ใช้กฎหมายขณะที่ศาลพิพากษา

2. การยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัย เมื่อมีบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังได้มีการยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัย ถ้าผู้ใดถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยอยู่ ศาลจะสั่งระงับการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยนั้น เมื่อสำนวนปรากฏแก่ศาล หรือ ผู้นั้น (ผู้ถูกบังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย) ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการร้องขอ (มาตรา 13)

3. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในภายหลังแก่ผู้ถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยอยู่แล้ว ซึ่งเป็นผลอันไม่อาจนำมาใช้บังคับแก่กรณีผู้นั้นได้หรือนำมาใช้บังคับได้ ถ้าใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามบทบัญญัติที่บัญญัติในภายหลังเป็นคุณยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการ ร้องขอรับผลตามบทบัญญัติของกฎหมายนั้น ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร (มาตรา 14)

4. ถ้าตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังโทษใดได้เปลี่ยนลักษณะมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายใหม่ ให้ถือว่าโทษที่ลงตามคำพิพากษาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ถ้ายังไม่ได้ลงโทษผู้นั้น หรือผู้นั้นยังรับโทษอยู่ ก็ให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นต่อไป

ถ้ากฎหมายที่ใช้ในภายหลังมีเงื่อนไขที่ไม่อาจนำมาใช้แก่ผู้นั้น หรือนำมาใช้บังคับได้ แต่การใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายใหม่เป็นคุณแก่ผู้นั้นยิ่งกว่า เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาล หรือเมื่อผู้นั้น ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการ ร้องขอต่อศาลให้ยกเลิกการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย หรือร้องขอรับผลตามกฎหมายใหม่แล้วแต่กรณี ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร (มาตรา 15)

ฎีกาที่ 54/2501 ประมวลกฎหมายอาญาเปลี่ยนเงื่อนไขเรื่องโทษกักกันตาม พ.ร.บ. เดิม แม้คดีถึงที่สุดแล้วศาลก็สั่งยกเลิกโทษกักกันได้

5. เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของผู้นั้นเอง ผู้แทนโดยชอบธรรม หรือผู้อนุบาลของผู้นั้น หรือพนักงานอัยการว่า พฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราวตามที่เห็นสมควรก็ได้ (มาตรา 16)

สรุปการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย มีหลักเกณฑ์ 5 อย่าง

1. ต้องมีกฎหมายบัญญัติให้ใช้ และใช้กฎหมายขณะที่ศาลพิพากษา (มาตรา 12)
2. เมื่อกฎหมายใหม่ภายหลังให้ยกเลิกวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่ใช้บังคับแก่ผู้ใดอยู่ ให้ศาลสั่งระงับการใช้บังคับนั้นเสีย (มาตรา 13)
3. มีกฎหมายใหม่ในภายหลังเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งใช้บังคับ ซึ่งเป็นผลอันไม่อาจนำไปใช้บังคับแก่ผู้นั้นได้ หรือนำมาใช้บังคับได้ แต่การใช้กฎหมายใหม่ในภายหลังเป็นคุณ ยิ่งกว่า ให้ศาลมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควร (มาตรา 14)
4. เมื่อมีกฎหมายใหม่ในภายหลังเปลี่ยนโทษมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยมีคำพิพากษาลงโทษผู้นั้น ก็ให้ถือว่าโทษเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยใช้บังคับแก่ผู้นั้นต่อไป ถ้ากฎหมายใหม่เปลี่ยนแปลงเงื่อนไข ก็ให้ศาลสั่งตามที่เห็นสมควรต่อไปเช่นเดียวกับมาตรา 14 (มาตรา 15)
5. เมื่อศาลได้พิพากษาให้ใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยแก่ผู้ใดแล้ว ถ้าพฤติการณ์เกี่ยวกับการใช้บังคับนั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ศาลจะสั่งเพิกถอนหรืองดใช้วิธีการนั้นแก่ผู้นั้นไว้ชั่วคราวก็ได้ (มาตรา 16)

1. กักกัน

กักกัน คือ การควบคุมกระทำความผิดติดนินสัยไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่อติดนินสัย และเพื่อฝึกอาชีพ (มาตรา 40)

ตาม พ.ร.บ.กักกัน ผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 ถือว่ากักกันเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่ง แต่ตามประมวลกฎหมายอาญานั้น กักกันเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยไม่ใช่โทษจะอนุโลมกำหนดเวลากักกันเป็นกำหนดโทษจำคุก หรือรวมกับโทษจำคุกเพื่อใช้สิทธิฎีกาขอเท็จจริงย่อไม่ได้ (ฎีกาที่ 1455/2511)

คำว่า “ผู้กระทำความผิดติดนินสัย” หมายถึง ผู้ที่ประพฤติเคยชินในการกระทำความผิด ยากแก่การแก้ไขกลับตนเป็นคนดี

จากคำนิยามคำว่า กักกัน ดังกล่าวนั้น จะได้ทราบถึงความมุ่งหมายการควบคุมผู้กระทำความผิดติดนินสัยไว้ภายในเขตกำหนด ดังนี้ คือ

1. เพื่อป้องกันการกระทำความผิด เป็นการป้องกันสังคมหรือความปลอดภัยแก่ประชาชนจากการกระทำของผู้นั้นได้อย่างน้อยก็ภายในระยะเวลาที่ถูกกักกันให้ผู้นั้นมีโอกาสกลับตัว

เปลี่ยนนิสัยเป็นคนดีต่อไป

2. เพื่อตัดนิสัย ในบางครั้งการลงโทษเพื่อให้ทราบจำ เป็นการไม่เพียงพอ เพราะอาจจะเป็นว่าการลงโทษมีระยะเวลาจำกัดอันสั้นเกินไป ยังไม่เป็นผลในการตัดนิสัยของผู้ต้องโทษ จะต้องมีการกักกันต่อไปเพื่อตัดนิสัยเปลี่ยนความประพฤติที่เคยชินจากการทำผิดให้กลับตนเป็นคนดีต่อไป

3. เพื่อฝึกหัดอาชีพ ในบางครั้งผู้กระทำผิดไม่มีอาชีพจึงไปกระทำผิดขึ้นในระยะเวลาที่ถูกกักกันนั้น จะฝึกอาชีพแก่ผู้นั้นให้เหมาะสมกับการประกอบอาชีพต่อไป รู้จักคุณค่าของการทำงานเพื่อหาเงินมาเลี้ยงตนเองและครอบครัว

หลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการกักกัน

มาตรา 41 บัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือเคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้งในความดังต่อไปนี้ คือ

(1) ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึงมาตรา 216

(2) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึงมาตรา 224

(3) ความผิดเกี่ยวกับเงินตราตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 246

(4) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา 286

(5) ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 มาตรา 292 ถึงมาตรา 294

(6) ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 299

(7) ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 ถึงมาตรา 320

(8) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 340 มาตรา 354 ถึงมาตรา 357

และในเวลาสิบปี นับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาที่ระบุไว้ข้างนี้ อีก จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนสำหรับการกระทำความผิดนั้น ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปีก็ได้

ความผิดซึ่งผู้กระทำในขณะที่มีอายุไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณากักกันตามมาตรานี้”

กักกันนั้นจะใช้กับผู้ที่เคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง โทษจำคุกนั้นไม่ต่ำกว่า 6 เดือน หรือผู้ที่เคยถูกกักกันมาแล้ว และครบหลักเกณฑ์ตามมาตรา 41 แต่ถ้าผู้ที่เคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือเคยถูกกักกันมาแล้ว ต่อมาได้มีการ พ.ร.บ.นิรโทษกรรม หรือ พ.ร.บ.ล้างมลทิน ออกมาใช้ ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาก่อนหรือเคยถูกกักกันมาก่อน ถ้าผู้นั้นมากระทำความผิดอีก ก็ถือว่าเคยกระทำความผิดเพียงครั้งเดียวจะกักกันผู้นั้นไม่ได้

ความผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 41 ที่จะถือเป็นหลักเกณฑ์ในการกักกันได้ ในเมื่อผู้กระทำความผิดมากระทำความผิดดังที่กำหนดไว้ในความผิดต่อไปนี้เป็นได้บัญญัติไว้ในมาตรา 41 แล้ว ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดดังต่อไปนี้ ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่จะกักกันได้ เช่น

ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

ความผิดเกี่ยวกับการปกครอง

ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ความผิดเกี่ยวกับการยุติธรรม

ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

ความผิดฐานหลบหนีที่คุมขังตามมาตรา 190

ความผิดฐานทำให้คนตายโดยประมาทตาม มาตรา 291

ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ตามมาตรา 300

ความผิดฐานหมิ่นประมาท มาตรา 326

ความผิดฐานทำให้แท้งลูก มาตรา 301-305

ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ตาม มาตรา 358

ความผิดฐานฉ้อโกง ตามมาตรา 341 ความผิดฐานบุกรุกตามมาตรา 362 และความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ตามมาตรา 352

หลักเกณฑ์การกักกันตามมาตรา 41

1. เมื่อผู้นั้น

ก. เคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว เมื่อผู้ใดเคยได้รับการกักกันมา

แล้ว ก็แสดงว่าเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย คือเคยชินกับการกระทำความผิดยากแก่การแก้ไข กลับตนเป็นคนดีได้ ฉะนั้น เมื่อผู้เคยถูกกักกันมากระทำความผิดขึ้นอีก ก็สมควรที่จะกักกันผู้นั้น ใต้ อีก การเคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้วนั้น อาจเป็นการกักกันตามกฎหมายเก่า หรือตามประมวลกฎหมายอาญาก็ได้ หรือ

ข. เคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 41 (1) ถึง (8) รวม 66 มาตรา

มาตรา 41 ใช้ถ้อยคำเพียงว่า “ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ชลช ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง” ไม่มีถ้อยคำว่า “เคยได้รับโทษจำคุกมาแล้ว” ซึ่งแสดงว่าเพียงศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาแล้ว จำเลยจะถูกจำคุกหรือไม่ก็ตาม ก็เข้าเกณฑ์ที่อาจจะถูกกักกันได้ เช่น ศาลพิพากษาจำคุกจำเลย จำเลยหลบหนีจนล่วงเลยการลงโทษหรือได้รับอภัยโทษ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 266 ก็ตาม ก็ยังถือว่าจำเลยเคยถูกศาลพิพากษาให้จำคุกมาแล้ว และวันพ้นโทษจำคุกมาแล้ว และวันพ้นโทษก็ถือเอาวันล่วงเลยการลงโทษหรืออภัยโทษแล้ว แต่ในกรณีที่มี พ.ร.บ.ล้างมลทินออกมา หรือได้รับนิรโทษกรรม ถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาก่อน เช่นเดียวกับผู้ที่ถูกศาลรอกการลงโทษ ก็ถือว่ายังไม่มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก เพียงแต่พิพากษาว่ามีความผิดรอกการลงโทษไว้ก็ยังถือว่าไม่เคยมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาก่อน ต่อมาผู้ถูกรอกการลงโทษจะมากกระทำความผิดขึ้นอีก จนถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกและเอาโทษที่รอกการลงโทษมาบวกเข้าด้วย ก็ยังถือว่าถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกครั้งเดียว คือครั้งหลังเพียงครั้งเดียว

ความผิดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก จะต้องถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่าสองครั้ง และในความผิดที่ถูกศาลพิพากษาลงโทษทั้งสองครั้งนั้น จะต้องเป็นคำพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือนทั้งสองครั้ง นอกจากนี้จะต้องเป็นความผิดที่ระบุไว้ใน มาตรา 41 อนุ 1 ถึง 8 ทั้งสองครั้งด้วย แต่ไม่ต้องกระทำซ้ำกันในอนุมาตราเดียวกัน การกระทำความผิด จนถูกศาลพิพากษาลงโทษถึงจำคุกนั้น จะกระทำเพียงชั้นพยายามกระทำความผิดหรือเป็นผู้สนับสนุนก็ตาม ก็ยังถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด เพียงแต่ระวางโทษต่ำกว่าความผิดสำเร็จหรือตัวการเท่านั้น ถ้าไปกระทำความผิดฐานอื่นที่ไม่ได้ระบุไว้ในมาตรา 41 แล้ว เช่น ความผิดฐานบุกรุกหรือฉ้อโกง จะยกมาเป็นเหตุกักกันไม่ได้ เช่น

ฎีกาที่ 646/2506 คดีที่ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานบุกรุกและพยายามลักทรัพย์ แต่ให้ลงโทษฐานบุกรุกซึ่งเป็นบทหลักมาตราเดียวนั้น จะถือว่าเป็นการลงโทษฐานพยายามลักทรัพย์ควบไปด้วยไม่ได้ เพราะการตีความในคดีอาญาต้องตีความตามตัวบทโดยเคร่งครัด และให้เป็นผลดีแก่จำเลย จึงยังถือไม่ได้ว่าจำเลยถูกศาลพิพากษาลงโทษในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 41 ที่จะกักกันจำเลยได้

ฎีกาที่ 683/2506 ตาม พ.ร.บ.กักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 มาตรา 8 มีถ้อยคำว่า “ผู้ใดเคยได้รับโทษจำคุกมาก่อน ตามคำพิพากษามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง” แต่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 ใช้ถ้อยคำเพียงว่า “ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ฯลฯ ไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง” ไม่มีถ้อยคำว่าต้อง “เคยได้รับโทษจำคุกมาแล้ว”

จำเลยกระทำความผิดและถูกศาลพิพากษาลงโทษไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้ว 2 ครั้ง คดีจำเลยกระทำความผิดภายหลัง ศาลพิพากษาลงโทษก่อน ส่วนคดีที่จำเลยกระทำความผิดก่อน ศาลพิพากษาลงโทษภายหลัง

และศาลพิพากษาให้รับโทษต่อคดีที่พิพากษาก่อนด้วย แล้วจำเลยมากระทำความผิดในคดีนี้อีก และถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือน ดังนั้นถือว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัยได้

ฎีกาที่ 1475/2308 การพยายามกระทำความผิดตามมาตรา 80 เป็นความผิดแล้ว เพียงแต่ระวางโทษต่ำกว่าความผิดสำเร็จเท่านั้น ฉะนั้น ความผิดที่จำเลยกระทำในคดีนี้ย่อมเป็นความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 41 (8) แล้ว ถือได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และพิพากษาให้กักกันจำเลยได้

2. ภายในสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นการกักกันหรือพ้นโทษ ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด บรรดาที่ระบุไว้ในมาตรา 41 อีก ความผิดที่กระทำครั้งนั้นนั้น จะต้องกระทำหลังจากพ้นการกักกันมาไม่เกิน 10 ปี หรือความผิดครั้งที่สามนี้ได้กระทำนับตั้งแต่วันที่พ้นโทษ ความผิดครั้งที่สองมาแล้วไม่เกิน 10 ปี จะเห็นว่าผู้ที่จะถูกกักกันจะต้องมีการกระทำความผิดถึงสามครั้ง สำหรับผู้ที่ไม่เคยถูกกักกันมาก่อน คือความผิดครั้งแรกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกอีก สำหรับการกระทำความผิดครั้งแรกกับครั้งที่สองนั้น กฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ ดังนั้น จะมีระยะเวลาห่างกันอย่างไรก็ได้ ต่อมากระทำความผิดอีกเป็นครั้งที่สามภายใน 10 ปี

นับแต่วันพ้นโทษในความผิดครั้งที่สอง ไม่คำนึงว่าความผิดครั้งที่หนึ่งกับครั้งที่สามจะเกิน 10 ปีหรือไม่ก็ตาม ถ้าความผิดที่กระทำทั้งสามครั้งนั้นระบุไว้ในมาตรา 41 แล้ว ไม่ต้องซ้ำในอนุมาตราเดียวกันก็อยู่ในเกณฑ์ที่อาจจะกักกันได้แล้ว

ฎีกาที่ 957/2509 จำเลยเคยถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือนมาแล้ว 2 ครั้ง ครั้งแรกฐานรับของโจร ครั้งที่สองฐานลักทรัพย์ เมื่อจำเลยพ้นโทษครั้งที่สองไปแล้วภายในเวลา 10 ปี กลับมากระทำความผิดฐานลักทรัพย์ จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกเกินกว่า 6 เดือนอีก ความผิดของจำเลยเหล่านี้ก็เป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ซึ่งอยู่ในประเภทเดียวกับที่ระบุไว้ในมาตรา 41 (8) ทั้งสิ้น จึงเข้าเกณฑ์ศาลจะกักกันได้

3. ศาลให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนสำหรับการกระทำความผิดครั้งหลัง คือความผิดครั้งที่สามนี้ ได้กระทำหลังพ้นโทษกักกันหรือพ้นโทษจำคุกครั้งที่สอง และในความผิดครั้งที่สามซึ่งเป็นความผิดที่ระบุในมาตรา 41 ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือน แสดงว่าโทษจำคุกครั้งที่สามมีกำหนดระยะเวลาถ้าหากศาลพิพากษาจำคุกตลอดชีวิตในความผิดครั้งนี้แล้วก็จะกักกันไม่ได้ และการกักกันนั้นกระทำต่อจากโทษจำคุก

4. ผู้กระทำความผิดในขณะอายุเกิน 17 ปี ทุกครั้ง ถ้ากระทำความผิดในขณะอายุไม่เกิน 17 ปี ไม่ถืออยู่ในหลักเกณฑ์การกักกัน

5. เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้ว ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย และจะกักกันตั้งแต่ 3 ปี ถึง 10 ปี ก็ได้ ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาล

คำถาม ในคดีหนึ่งพนักงานอัยการโจทก์ฟ้องขอให้ศาลพิพากษากักกันจำเลยโดยยื่นฟ้องภายในอายุความฟ้องขอให้กักกัน ได้ความว่าจำเลยถูกศาลพิพากษาจำคุกมาแล้ว 3 ครั้ง ทุกครั้งจำเลยกระทำความผิดเมื่ออายุเกิน 17 ปีแล้ว ครั้งแรกถูกจำคุก 1 ปี ฐานลักทรัพย์ครั้งที่สองจำคุก 6 เดือน ฐานทำร้ายร่างกาย พ้นโทษครั้งที่สองมาเพียง 3 ปี ก็มากระทำความผิดครั้งที่สาม ศาลพิพากษาว่ามีความผิดฐานพยายามลักทรัพย์และบุกรุกเคหะสถาน แต่ลงโทษฐานบุกรุกเคหะสถานซึ่งเป็นบทหนักให้จำคุก 1 ปี ศาลจะพิพากษาให้กักกันจำเลยได้หรือไม่

แนวคำตอบ ไม่ได้ เพราะในครั้งที่สาม ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกตามบทหนักคือฐานบุกรุกเคหะสถาน ซึ่งไม่ใช่ความผิดที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41

คำถาม ในสำนวนการสอบสวนเรื่องหนึ่งซึ่งมีข้อหาว่าลักทรัพย์ ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหาถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาแล้ว 3 ครั้ง ครั้งแรกในความผิดฐานพยายาม

ลักทรัพย์จำคุก 1 ปี ครั้งที่สองในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย จำคุก 6 เดือน ครั้งที่สาม ในความผิดพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ จำคุก 1 ปี ความผิดทุกครั้งดังกล่าวกระทำเมื่อผู้ต้องหาอายุเกิน 17 ปีแล้ว การรับโทษสำหรับความผิดครั้งแรกและครั้งที่สองนั้น ศาลให้นับโทษต่อกันและผู้ต้องหาได้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ตามสำนวนการสอบสวน ขณะยังรับโทษจำคุกเนื่องในความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษอยู่ ถ้าท่านเป็นพนักงานอัยการ และเห็นว่าข้อหาฐานลักทรัพย์ตามสำนวนการสอบสวนคดีนี้มีมูลควรฟ้อง ท่านจะฟ้องรวมขอให้กักกันรวมไปในฟ้องให้ลงโทษฐานลักทรัพย์ด้วยจะได้หรือไม่

แนวคำตอบ ถ้าผู้ต้องหาทำผิดฐานลักทรัพย์ เมื่อพ้นโทษฐานทำร้ายร่างกายมายังไม่ถึง 10 ปี ก็ฟ้องขอให้กักกันด้วย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 41 ได้ เพราะพยายามลักทรัพย์ถือได้ว่าเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 41 (เทียบฎีกาที่ 831/2485, 217/2496) การถูกนับโทษต่อกัน ถือได้ว่าเคยถูกศาลพิพากษาให้จำคุกมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง (ฎีกา 683/2507) และแม้ผู้ต้องหากระทำผิดฐานลักทรัพย์ตามสำนวนการสอบสวนขณะยังรับโทษเนื่องในความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษอยู่ก็ตาม แต่การรับโทษในความผิดดังกล่าว มิได้อยู่ในเกณฑ์ที่จะนำมาพิจารณาในครั้งนี้

คำถาม การหักวันถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้จำเลย มีหลักเกณฑ์ที่จะหักได้และไม่ได้อย่างไรบ้าง

ศาลพิพากษาให้กักกันจำเลย 3 ปี จะหักวันถูกคุมขังออกจากกระยะเวลากักกันได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ การหักวันถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษาให้จำเลย ประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 22, 30) ให้หักได้เฉพาะโทษจำคุกที่มีกำหนดเวลาจำคุกกับโทษปรับเท่านั้น ส่วนโทษอย่างอื่นกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย ไม่มีกฎหมายให้หักได้

แต่โทษจำคุก ศาลจะไม่หักให้ก็ได้ โดยต้องกล่าวไว้ในคำพิพากษาดังกล่าวและในกรณีเช่นนี้ ศาลต้องระวางว่า เมื่อนับโทษจำคุกตามคำพิพากษารวมเข้ากับวันถูกคุมขังในคดีเรื่องนั้นจะต้องไม่เกินอัตราโทษขั้นสูงของกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นด้วย ถ้าเกินต้องหักวันคุมขังให้จำเลย

ส่วนโทษปรับ ต้องหักวันคุมขังให้เสมอโดยถืออัตราวันละ 20 บาท เว้นแต่ถูกจำคุกและปรับด้วย ให้หักจากกำหนดโทษจำคุกเสียก่อน ถ้ายังเหลืออีกเท่าใด จึงให้หักจากค่าปรับต่อไป

ตามอัตราดังกล่าว

ตามปัญหา จะหักวันถูกคุมขังออกจากระยะเวลาที่กักกันไม่ได้ เพราะกักกันเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งไม่มีกฎหมายให้หักได้

การคำนวณระยะเวลาที่กักกัน

มาตรา 42 บัญญัติว่า “ในการคำนวณระยะเวลาที่กักกัน ให้นับวันที่ศาลพิพากษาเป็นวันเริ่มกักกัน แต่ถ้ายังมีโทษจำคุกหรือกักขังผู้ที่กักกันนั้นจะต้องรับอยู่ที่จำคุกหรือกักขังเสียก่อน และให้นับวันถัดจากวันที่พ้นโทษจำคุกหรือพ้นจากกักขังเป็นวันเริ่มกักกัน

ระยะเวลาที่กักกันและการปล่อยตัวผู้ถูกกักกัน ให้นำบทบัญญัติมาตรา 21 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

เมื่อศาลพิพากษาให้กักกันผู้ใดไว้ในระหว่างเวลา 3 ปี ถึง 10 ปี การคำนวณระยะเวลาที่กักกัน ให้เริ่มนับวันมีคำพิพากษา ปกติแล้วผู้ถูกกักกันจะถูกพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 6 เดือน เหตุที่วันเริ่มกักกันเริ่มนับแต่วันมีคำพิพากษาได้ กล่าวคือ กรณีแรกผู้นั้นถูกคุมขังก่อนศาลพิพากษามาครบกำหนดโทษจำคุกตามคำพิพากษาแล้ว ก็หักวันคุมขังให้ตามมาตรา 22 แล้วส่งตัวไปกักกันได้เลย อีกกรณีหนึ่ง พนักงานอัยการฟ้องขอให้กักกันเพียงอย่างเดียวในภายหลังตามมาตรา 43 ถ้าศาลพิพากษาให้กักกันก็นับแต่วันมีคำพิพากษา ถ้าผู้ถูกกักกันจะต้องโทษจำคุกอยู่ด้วย ก็เริ่มนับวันจำคุกเสียก่อน เมื่อครบกำหนดโทษจำคุกแล้ว ก็เริ่มนับวันกักกันถัดจากวันพ้นกำหนดโทษจำคุกหรือถ้าผู้ถูกกักกันจะต้องรับการกักขังเช่น ถูกปรับ หลีกเลี้ยงไม่ชำระค่าปรับ จะถูกกักขังแทนค่าปรับตามมาตรา 29 ก็จะต้องการกักขังให้ครบกำหนดเสียก่อน วันเริ่มการกักกันก็เริ่มนับถัดจากวันพ้นกำหนดวันกักขังแทนค่าปรับแล้ว สำหรับวันที่ถูกคุมขังก่อนกักกัน ไม่มีกฎหมายกำหนดให้หักออก อย่างเช่นโทษจำคุกและโทษปรับ จึงหักวันคุมขังก่อนวันกักกันไม่ได้

ตามมาตรา 42 วรรค 2 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 21 มาใช้บังคับโดยอนุโลมสำหรับระยะเวลาที่กักกันและการปล่อยตัวผู้ถูกกักกัน คือการคำนวณระยะเวลาการกักกันให้นับเป็นวันเป็นเดือน หรือเป็นปี ตามปฏิทินในราชอาณาจักร นับอย่างไร วันปล่อยตัวผู้ถูกกักกันในวันถัดจากวันครบกำหนดกักกันตามมาตรา 21 ซึ่งรายละเอียดดูได้ในมาตรา 21 ซึ่งอธิบายไว้แล้วในเรื่องโทษจำคุก

ผู้มีอำนาจฟ้องขอให้กักกัน

มาตรา 43 บัญญัติว่า “การฟ้องขอให้กักกันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ และจะขอรวมกันไปในห้องอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกันหรือฟ้องภายหลังก็ได้”

การฟ้องขอให้กักกันเป็นอำนาจของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ ผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นใดจะฟ้องขอให้กักกันไม่ได้ พนักงานอัยการจะฟ้องขอให้กักกันรวมไปกับในห้องอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกันก็ได้ หรือถ้าฟ้องภายหลังจะต้องฟ้องภายในกำหนด 6 เดือน นับแต่วันที่ฟ้องคดีอันเป็นมูลให้เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกันตามมาตรา 97

ฎีกาที่ 24/2513 การกักกันไม่ใช่โทษอาญา ศาลแขวงพิพากษาให้กักกันจำเลยได้ แม้มีกำหนดถึง 5 ปี

2. ห้ามเข้าเขตกำหนด

ห้ามเข้าเขตกำหนด คือ การห้ามมิให้เข้าไปในท้องที่ หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา (มาตรา 44)

การสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดเป็นวิธีการที่ตัดเสรีภาพ แต่เพื่อความปลอดภัยของประชาชน ห้ามเข้าเขตกำหนดไว้ในคำพิพากษามีได้ 2 แห่ง

1. ห้ามข้ามไปในท้องที่ซึ่งจะกำหนดไว้ในคำพิพากษา ห้ามเข้าท้องที่ใด คำว่า “ท้องที่” มีความหมายกว้างกว่า “สถานที่” ท้องที่อาจเป็นหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เช่น ห้ามเข้าเขตหมู่บ้านใด ห้ามเข้าท้องที่ซึ่งผู้นั้นมีอิทธิพลมาก ห้ามเข้าเขตตำบลใด หรือห้ามเข้าเขตอำเภอ หลลมสิงห์ จ.เพชรบุรี

2. ห้ามเข้าไปในสถานที่ซึ่งจะกำหนดไว้ในคำพิพากษา ว่าสถานที่ใดห้ามเข้าสถานที่อาจเป็นร้าน ร้านขายสุรา สถานที่อาบอบนวด หรือสนามม้า เป็นต้น

หลักเกณฑ์การห้ามเข้าเขตกำหนด

มาตรา 45 บัญญัติว่า “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด และศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชน ไม่ว่าจะมีความขอหรือไม่ ศาลอาจสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าไปในเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปี”

การห้ามเข้าเขตกำหนดเป็นอำนาจของศาลเองจะห้ามหรือไม่ โดยไม่ต้องมีความขอของผู้ใด ถ้าเข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลจะสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดได้ ดังนี้

1. เมื่อมีคำพิพากษาลงโทษผู้ใดนั้น โทษตามคำพิพากษา หมายถึง โทษตามมาตรา 18 เช่น โทษจำคุก โทษกักขัง หรือโทษปรับ ยกเว้นโทษประหารชีวิตและโทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งในขณะที่พิพากษาไม่มีวันพ้นโทษ โดยสภาพ แม้จะมีโอกาสพ้นโทษได้โดยได้รับพระราชทานอภัยโทษก็ตาม แต่ก็หลังจากที่ศาลพิพากษาคดีแล้ว รวมทั้งโทษริบทรัพย์สินได้ลงโทษผู้ใด โทษริบทรัพย์สินนั้นมุ่งถึงทรัพย์สิน ไม่ใช่มุ่งถึงตัวบุคคล อีกประการหนึ่ง คำพิพากษาจะต้องพิพากษาลงโทษ มิใช่เพียงพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือการรอกการลงโทษไว้ และ

2. เมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อความปลอดภัยของประชาชนไม่ใช่เอกชนคนใดโดยเฉพาะ

3. ศาลเห็นสมควรสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดได้โดยไม่ต้องมีคำขอของผู้ใด ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาล โดยสั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อผู้นั้นพ้นโทษแล้ว ห้ามเข้าไปในเขตกำหนด คำว่า “เมื่อผู้นั้นพ้นโทษตามคำพิพากษามาแล้ว” แสดงว่า ต้องมีวันพ้นโทษ ดังนั้น โทษประหารชีวิตหรือโทษจำคุกตลอดชีวิตไม่มีวันพ้นโทษ และในขณะที่มีคำพิพากษายังไม่มีวันพ้นโทษจึงห้ามเข้าเขตกำหนดไม่ได้

4. ศาลมีอำนาจห้ามมิให้ผู้นั้นเข้าเขตกำหนด มีกำหนดระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษ

ผู้ใดฝ่าฝืนคำพิพากษาห้ามเข้าเขตกำหนดตามมาตรา 45 มีความผิดตามมาตรา 194

ศาลสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดได้ดังกล่าวมาแล้วได้อีกกรณีหนึ่งตามมาตรา 46 เมื่อได้ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้ภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ศาลให้ทำทัณฑ์บน ผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ศาลสั่งห้ามเข้าเขตกำหนดได้

คำถาม การห้ามเข้าเขตกำหนดคืออะไร การที่ศาลจะสั่งในคำพิพากษาห้ามบุคคลใดเข้าเขตกำหนด ศาลจะต้องพิพากษาลงโทษบุคคลนั้นเสมอไปหรือไม่

แนวคำตอบ การห้ามเข้าเขตกำหนด เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย ได้แก่การที่ศาลมีคำสั่งห้ามมิให้บุคคลเข้าไปในท้องที่หรือสถานที่ที่กำหนดไว้ในคำพิพากษา

ในกรณีที่ศาลไม่ลงโทษ ถ้าศาลมีคำสั่งตามมาตรา 46 ให้ผู้นั้นทำทัณฑ์บน โดยจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้ และผู้นั้นไม่ยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ได้ ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่ง

ห้ามผู้นั้นเข้าเขตกำหนดเป็นเวลาไม่เกินห้าปีก็ได้ แต่ไม่ใช่บังคับแก่กระทำของเด็กที่มีอายุไม่เกินสิบเจ็ดปี

คำถาม นายดำมีนิสัยเป็นอันธพาล ชอบทะเลาะวิวาทผู้ที่มานั่งกินอาหารที่ร้านอาหาร อยู่เสมอ ๆ จนผู้เสียหายไปแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจ แต่เจ้าพนักงานตำรวจยังจับตัวไม่ได้ ต่อมานายดำได้ไปที่ร้านอาหารนั้นอีก เกิดทะเลาะกับผู้ที่มารับประทานอาหาร และได้ทำร้ายนายสาวอีก ถูกตำรวจจับได้ และถูกฟ้องศาล จนศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก 2 ปี ศาลเห็นว่านายดำมีนิสัยเป็นอันธพาลชอบทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายคนในร้านอาหารเสมอ จึงมีคำสั่งในคำพิพากษาว่า เมื่อพ้นโทษจำคุกมาแล้ว ห้ามนายดำเข้าไปในบริเวณร้านอาหารดังกล่าวเป็นเวลา 5 ปี ได้หรือไม่

แนวคำตอบ เมื่อนายดำถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ศาลเห็นว่าเพื่อความปลอดภัยของประชาชน สั่งในคำพิพากษาว่าเมื่อนายดำพ้นโทษตามคำพิพากษาแล้ว ห้ามนายดำเข้าไปในบริเวณร้านอาหารดังกล่าวได้ แม้โจทก์จะมีได้มีคำขอให้ศาลสั่งห้ามจำเลยเข้าเขตกำหนดก็ตาม ตามมาตรา 45

คำถาม นายเล็กชอบลักทรัพย์ในตลาดขายของเสมอมาเป็นเวลานาน แต่เจ้าของทรัพย์ไม่เอาความเพราะสงสารเห็นว่าทรัพย์ราคาเล็กน้อย ต่อมาเล็กลักทรัพย์ในตลาดนั้นอีกถูกจับได้และถูกฟ้องศาล ทางพิจารณาได้ความจริงดังกล่าว ศาลพิพากษาจำคุกนายเล็ก 2 ปี และสั่งห้ามนายเล็กเข้าไปในบริเวณตลาดดังกล่าวนั้น เป็นเวลา 3 ปี ศาลจะมีอำนาจห้ามเข้าเขตกำหนดได้หรือไม่

แนวคำตอบ ศาลมีอำนาจสั่งห้ามนายเล็กเข้าไปในบริเวณตลาดขายของได้ โดยไม่ต้องมีฝ่ายใดขอเพื่อความปลอดภัยของประชาชนจากการลักทรัพย์ของนายเล็กได้และระยะเวลาห้ามไม่เกิน 5 ปี ตามมาตรา 45

3. เรียกประกันทัณฑ์บน

มาตรา 46 บัญญัติว่า “ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามข้อเสนขอของพนักงานอัยการว่า ผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ในการพิจารณาคดีความผิดใด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ดี ให้ศาลมีอำนาจที่จะสั่งผู้นั้นให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกินกว่าห้าพันบาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าวแล้ว ตลอดเวลาที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกิน

สองปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยหรือไม่ก็ได้

ถ้าผู้นั้นไม่ยอมทำพันธบัตรหรือหาประกันไม่ได้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งกักขังผู้นั้น จนกว่าจะทำพันธบัตรหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่าหกเดือน หรือจะสั่งห้ามผู้นั้นเข้า ในเขตกำหนดตามมาตรา 45 ก็ได้

การกระทำของเด็กที่อายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรา ๓๖

การเรียกประกันพันธบัตรเพื่อป้องกันผู้ถูกฟ้องซึ่งไม่ถูกลงโทษ แต่มีเหตุที่น่าเชื่อว่าจะก่อเหตุร้าย ให้เกิดแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น มิให้ก่อเหตุร้ายโดยเรียกประกันพันธบัตร

การที่ศาลจะสั่งเรียกประกันพันธบัตรได้ 2 ทาง คือ

1. ถ้าความปรากฏแก่ศาลตามคำเสนอของพนักงานอัยการว่า ผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น หรือ
2. ในการพิจารณาความผิดใด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น

คำอธิบาย

1. เป็นข้อเสนอของพนักงานอัยการ โดยทำเป็นคำฟ้อง โดยอาศัยหลักกฎหมายตามบทบัญญัติ พ.ร.บ.ให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2499 มาตรา 7 ว่า “ในกรณีวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา 46 แห่งประมวลกฎหมายอาญาให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับเสมือนเป็นความผิดอาญา แต่ห้ามมิให้คุมขังชั้นสอบสวนเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับมาจนถึงที่ทำการของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ถูกจับมาศาลรวมเข้าในกำหนดสี่สิบแปดชั่วโมง นั้นด้วย” หมายถึง ผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นก็ตีตาม มาตรา 46 นั้น ยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญา ผู้นั้นจะถูกจับ ถูกควบคุม ถูกสอบสวนได้เสมือนหนึ่งตกเป็นผู้ต้องหาว่าได้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือเสมือนได้กระทำความผิดอาญา แต่มีข้อห้ามมิให้คุมขังชั้นสอบสวนเกินกว่าสี่สิบแปดชั่วโมง ซึ่งตำรวจจะต้องรีบสอบสวนให้เสร็จภายในสี่สิบแปดชั่วโมง เพื่อพนักงานอัยการจะได้นำตัว จำเลยมาฟ้องต่อศาลเสมือนเป็นความผิดอาญา

การให้อำนาจพนักงานอัยการฟ้องผู้ที่น่าจะก่อเหตุร้ายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นกรณีพิเศษโดยเฉพาะ ฉะนั้น บุคคลอื่นนอกจากอัยการแล้ว จะฟ้องดั่งเช่นพนักงานอัยการ ไม่ได้ ผู้ที่จะถูกก่อเหตุร้ายให้เกิดแก่ตนเองหรือทรัพย์สินของตนมีสิทธิเพียงแจ้งความหรือ ร้องกล่าวหาต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้ทำการสอบสวนเสนอให้พนักงานอัยการ ดำเนินการฟ้องตามมาตรา 46 นี้

เมื่อพนักงานอัยการเสนอข้อเสนอมว่าผู้ใดจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือ ทรัพย์สินนั้น ศาลจะต้องพิจารณาให้ได้ความว่า ผู้นั้นจะก่อเหตุร้ายให้เกิดกับใครหรือทรัพย์สิน ของผู้ใดเป็นความจริงดังที่พนักงานอัยการเสนอ เช่น พิจารณาได้ความจริงว่า นาย ก. จะฆ่า นาย ข.

2. ในการพิจารณาความผิดใด ถ้าศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง การที่ศาลไม่ลงโทษผู้ถูก ฟ้องนั้น อาจเนื่องมาจาก การพิจารณาคดีของศาลจากพยานหลักฐาน แล้วว่าการกระทำของ ผู้ถูกฟ้องยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดตามฟ้อง หรือมีเหตุอื่นตามกฎหมายที่ศาลจะไม่ลงโทษพิพากษา ยกฟ้อง

ข้อสังเกต ศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้องแล้วศาลจะพิพากษายกฟ้อง ในกรณีที่มีเหตุ ตามกฎหมายที่จำเลยไม่ต้องรับโทษ เช่น ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายเป็นสามีภริยากันใน ความผิดต่อทรัพย์สินตามมาตรา 71 ผู้พยายามกระทำความผิดตามมาตรา 82 ผู้สนับสนุนขัดขวาง ไม่ให้กระทำไปตลอดตามมาตรา 88 ผู้เรียบเรียงมีความเห็นว่าจะหมายถึง ศาลไม่ลงโทษผู้ ถูกฟ้อง ส่วนกรณีคดีขาดอายุความศาลพิพากษายกฟ้อง เนื่องมาจากสิทธินำคดีอาญามาฟ้อง ย่อมระงับตาม ป.ว.อ.ม.39 (6) และการที่ศาลพิพากษาว่ามีความผิด แต่ให้รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษตามมาตรา 56 ซึ่งก็ยังฟังไม่ถนัดว่าศาลไม่ลงโทษเพียงแต่ศาลรอการกำหนด โทษหรือรอการลงโทษเท่านั้น ดังนี้ คดีขาดอายุความและการรอการลงโทษหรือรอการกำหนด โทษ ผู้เรียบเรียงมีความเห็นว่ากรณีไม่เข้ามาตรา 46 นี้ รวมทั้งฟ้องเคลือบคลุม

ศาลไม่ลงโทษผู้ถูกฟ้อง แต่จากการพิจารณามีเหตุอันสมควรเชื่อว่าผู้ถูกฟ้อง น่า (อาจ) จะก่อภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น (บุคคลอื่นยังหมายถึงประชาชน ทั่วไป) เช่น ได้ความว่าได้มีการขู่ว่าจะเผาบ้านเพราะสาเหตุทะเลาะวิวาทมาก่อน ชายขู่จะเอาน้ำกรด สาดหน้าหญิงเพราะชายไม่โห่หญิงไม่รัก ถือว่าน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลอื่น แล้ว การที่จะถือว่าน่าจะก่อเหตุร้ายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น หรือไม่นั้นเป็นข้อ

เท็จจริงเป็นเรื่อง ๆ ไป และเหตุร้ายนี้จะเป็นความผิดทางอาญาหรือทางแพ่งก็ได้ อาจจะไม่ถึงกับผิดกฎหมายก็ได้ แต่จะก่อเหตุร้ายถึงกับเสียหายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น ไม่ใช่จะก่อให้เกิดกับชื่อเสียง

จำเลยมีสาเหตุกับผู้เสียหายก่อนแล้ว จำเลยไปที่บ้านผู้เสียหายพูดขึ้นว่า “พ่อจะฆ่ามึงเสียในเร็ว ๆ นี้” น่าจะก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้เสียหาย (ฎีกาที่ 191/2479) คำว่า “มึงเป็นพยานผิดใจไม่เกิน 10 ปี ออกมาพวกมึงต้องตาย” เห็นได้ว่าอาจทำอันตรายแก่ผู้ถูกอาฆาตเพียง 1 หรือ 2 ปีก็ได้ เพราะไม่เกิน 10 ปี (ฎีกาที่ 416/2490) เตรียมฆนัตปลอมไว้ขายไม่ใช่จะก่อเหตุร้ายให้เกิดแก่ผู้อื่น (ฎีกาที่ 952/2475) พุดทำทนายเชิงวิวาท ไม่ใช่ก่อให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้อื่น (ฎีกาที่ 765/2477)

ผู้ฟ้องคดีตามข้อนี้คือ โจทก์ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) โจทก์หมายถึง พนักงานอัยการหรือผู้เสียหายซึ่งฟ้องคดีอาญาต่อศาล ดังนั้นคำฟ้องตามข้อ 2 นี้ ผู้ฟ้องคดีนั้นจะเป็นพนักงานอัยการหรือผู้เสียหายก็ได้

เมื่อกรณีเข้าข้อ 1 หรือข้อ 2 ดังกล่าวข้างต้นแล้ว และบุคคลผู้จะก่อภัยอันตรายหรือน่า (อาจ) จะก่อภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น (บุคคลอื่นอาจจะหมายถึงประชาชนก็ได้) และผู้นั้นมีอายุเกิน 17 ปี ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นทำทัณฑ์บน โดยกำหนดจำนวนเงินไม่เกิน 5,000 บาท ว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุดังกล่าวนั้นตลอดเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกิน 2 ปี และจะสั่งให้มีประกันด้วยบุคคลหรือทรัพย์สินด้วยหรือไม่ก็ได้ ตามข้อเสนอของพนักงานอัยการดังกล่าวในข้อ 1 หรือตามที่เห็นสมควรจะสั่งเอง ในกรณีที่มีการฟ้องคดีตามข้อ 2 ดังกล่าวข้างต้น แต่ถ้ามีผู้จะก่อเหตุอีก 3 ปี ศาลก็ควรจะสั่งเรียกประกันทัณฑ์บนยังไม่ได้ เพราะศาลจะสั่งให้ทำประกันทัณฑ์บนว่าผู้นั้นจะไม่ก่อเหตุร้ายภายใน 2 ปี เท่านั้น เช่น แดงหลงรักเด็กหญิงแก้ว จึงปรึกษากับพรรคพวกว่า รอให้เด็กหญิงแก้วโตเป็นสาวอีก 3 ปี จะส่งคนไปฉุดมาพนักงานอัยการ จึงฟ้องแดงขอให้ศาลสั่งเรียกประกันทัณฑ์บนว่าจะไม่ก่อเหตุร้ายดังกล่าว ดังนั้นศาลจะสั่งเรียกประกันทัณฑ์บนไม่ได้ เพราะแดงไม่ได้คิดจะก่อเหตุร้ายภายใน 2 ปี ซึ่งศาลจะมีอำนาจสั่งทำทัณฑ์บนได้ข้อกำหนดที่กำหนดไว้ในทัณฑ์บนที่ผู้ทำทัณฑ์บนทำสัญญาไว้ว่า จะไม่ประพฤติผิดทัณฑ์บนนั้น จะต้องเป็นเรื่องที่ผู้ทำทัณฑ์บนจะเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น เช่น คำโกรธเคืองสีซู่ว่าจะฆ่าสี คำจะต้องทำสัญญากำหนดไว้ในทัณฑ์บนว่าจะไม่ฆ่าสี

คำถาม พนักงานอัยการฟ้องนายสี ในข้อหาฐานหมิ่นประมาทนายนก ศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่าถ้อยคำที่นายสีกล่าวยังไม่ถึงขั้นหมิ่นประมาท แต่โดยที่ได้ความว่านายสีกับนายนกมีสาเหตุโกรธเคืองกัน นายสีเคยกล่าววาทะกระทบกระเทียบนายนกอยู่เสมอ นำเชื่อว่าเมื่อศาลพิพากษายกฟ้องปล่อยตัวไปแล้ว นายสีจะต้องหมิ่นประมาทนายนกอีกแน่นอน ดังนี้ ศาลจะสั่งให้นายสีทำทัณฑ์บนว่าจะไม่หมิ่นประมาทนายนกตลอดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งจะได้หรือไม่

แนวคำตอบ การที่ศาลจะสั่งให้ทำทัณฑ์บนตาม ป.อ.ม.46 จะต้องมิเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้ถูกฟ้องน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น แต่ตามคำถามเป็นกรณีน่าจะเชื่อว่า นายสีจะก่อให้เกิดการเสียชื่อเสียงแก่นายนก มิใช่เกิดภัยอันตรายแก่บุคคล จึงไม่ต้องด้วยมาตรา 46 ที่ศาลจะสั่งให้ทำทัณฑ์บนได้

คำถาม นายองคตอายุ 17 ปี รักนางสาวสีดา อายุ 18 ปี นายองคตคอยดักขอความรักนางสาวสีดา ขณะนางสาวสีดาเดินไปเรียนที่มหาวิทยาลัย แต่นางสาวสีดาไม่ยุ่งด้วย วันหนึ่งนายองคตพูดขู่นางสาวสีดาว่า ถ้าไม่รักระวังตัวให้ดีจะเอาน้ำกรดสาดหน้าให้ตาบอด นางสาวสีดาตกใจกลัวมาก จึงไปแจ้งความต่อนายร้อยตำรวจตรีหนุมาน เพื่อขอให้สอบสวน นายองคตศาลจะได้เรียกประกันทัณฑ์บนต่อนายองคตเพื่อป้องกันไม่ให้นายองคตมาก่อเหตุร้ายตามคำขู่ ท่านเห็นว่านายร้อยตำรวจตรีหนุมานจะดำเนินการให้ตามที่นางสาวสีดามาแจ้งความหรือไม่

แนวคำตอบ นายร้อยตำรวจตรีหนุมานจะดำเนินการให้ตามที่นางสาวสีดามาแจ้งความไม่ได้ เพราะนายองคตอายุ 17 ปี ตามมาตรา 46 บัญญัติไว้ว่า “การกระทำของเด็กที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีมิให้อยู่ในบังคับแห่งบทบัญญัติตามมาตรานี้” คือ การเรียกประกันทัณฑ์บนจะใช้ได้แก่ผู้ที่มีอายุกว่า 17 ปี แต่นายองคตมีอายุเพียง 17 ปี เท่านั้น

การบังคับให้ทำทัณฑ์บน (มาตรา 46 วรรค 2) ถ้าผู้ศาลสั่งให้ทำทัณฑ์บนหรือหาประกันไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง ศาลมีอำนาจดังต่อไปนี้

1. สั่งกักขังผู้นั้นจนกว่าจะทำทัณฑ์บนหรือหาประกันได้ แต่ไม่ให้กักขังเกินกว่า 6 เดือน การกักขังอาจนำมาตรา 24, 25 และ 26 มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่เมื่อผู้นั้นยอมทำทัณฑ์บนหรือหาประกันมาได้ ศาลสั่งเลิกกักขังปล่อยตัวทันที หรือ

2. จะสั่งห้ามผู้นั้นเข้าในเขตกำหนด ตามมาตรา 45 ถ้าผู้นั้นฝ่าฝืนคำสั่งห้ามเข้าในเขตกำหนด มีความผิดตามมาตรา 194

วิธีบังคับเมื่อผิดทัณฑ์บน

มาตรา 47 บัญญัติว่า “ถ้าผู้ทำทัณฑ์บนตามความในมาตรา 46 กระทำผิดทัณฑ์บน ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นชำระเงินไม่เกินจำนวนที่กำหนดไว้ในทัณฑ์บน ถ้าผู้นั้นไม่ชำระให้นำบทบัญญัติในมาตรา 29 และมาตรา 30 มาใช้บังคับ”

เมื่อผู้ทำทัณฑ์บนผิดทัณฑ์บน ศาลมีอำนาจจะสั่งให้ชำระเงินตามที่กำหนดไว้ในทัณฑ์บนหรือไม่ก็ได้ เพราะบางครั้งผู้ผิดทัณฑ์บนอาจจะไม่จงใจก็ได้ และถ้าศาลสั่งให้ผู้ผิดทัณฑ์บนชำระเงินเป็นจำนวนเท่าใดก็ได้ แต่ไม่เกินจำนวนเงินที่ระบุไว้ในทัณฑ์บน กล่าวคือ เมื่อศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดทัณฑ์บนไม่ร้ายแรง ก็อาจจะไม่สั่งบังคับให้ชำระเงินที่กำหนดไว้ในทัณฑ์บนก็ได้ ศาลซึ่งจะมีอำนาจสั่งปรับตามทัณฑ์บน คือศาลที่ทำทัณฑ์บนในคดีที่เป็นมูลให้ทำทัณฑ์บน ไม่ใช่ศาลที่พิพากษาคดีที่กระทำความผิดขึ้นใหม่เป็นเหตุให้ผิดทัณฑ์บน ความผูกพันตามทัณฑ์บนมีอยู่ตามข้อกำหนดไว้ในทัณฑ์บน แม้จะมีการชำระเงินเมื่อผิดทัณฑ์บนไปบ้างแล้ว แต่ไม่เต็มจำนวนตามที่ศาลสั่งกำหนดไว้ในทัณฑ์บน เมื่อผู้ผิดทัณฑ์บนไม่ชำระเงินหรือชำระไม่ครบตามจำนวนที่กำหนดให้ชำระ จะถูกบังคับให้ชำระตามวิธีการบังคับให้ชำระค่าปรับตามมาตรา 29, 30 ส่วนผู้ประกันเป็นบุคคลภายนอกไม่ใช่ผู้ทำทัณฑ์บน จะนำวิธีการบังคับชำระค่าปรับตามมาตรา 29, 30 มาใช้บังคับมิได้ คงจะต้องบังคับผู้ประกันให้ชำระหนี้ประกันตามวิธีธรรมดาเท่านั้น

บิดาทำทัณฑ์บนไว้ต่อศาล บุตรมากกระทำผิดอีก ศาลที่จะปรับตามทัณฑ์บนคือศาลในคดีเดิม ไม่ใช่ศาลที่พิพากษาคดีที่บุตรกระทำความผิดขึ้นอีก (ฎีกาที่ 1506/2519)

4. คুমตัวไว้ในสถานพยาบาล

มาตรา 48 บัญญัติว่า “ถ้าศาลเห็นว่าการปล่อยตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษตามมาตรา 65 จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ และคำสั่งนี้ศาลจะเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้”

มาตรา 49 บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษบุคคลใด ถ้าศาลเห็นว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพยาเป็นอาชญา หรือการเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ศาลจะกำหนด

ในคำพิพากษาว่า บุคคลนั้นจะต้องไม่เสพสุรา ยาเสพติดให้โทษ อย่างหนึ่งอย่างใด หรือทั้งสองอย่าง ภายในระยะเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันพ้นโทษหรือวันปล่อยตัวเพราะรอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวในวรรคแรกไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกินสองปีก็ได้”

การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็เพื่อความปลอดภัยแก่ประชาชน ซึ่งอาจเกิดจากบุคคลผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน หรือผู้เสพสุราเป็นอาชญาหรือติดยาเสพติดให้โทษ ศาลมีอำนาจสั่งในคำพิพากษาได้เองเมื่อเห็นสมควรเป็นดุลพินิจของศาล ศาลมีอำนาจสั่งใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยโดยส่งคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลได้ในบุคคล 2 ประเภท คือ

1. ผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ตามมาตรา 48
2. ผู้เสพสุราเป็นอาชญา หรือติดยาเสพติดให้โทษ ตามมาตรา 49

หลักเกณฑ์การคุมตัวผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ไว้ในสถานพยาบาล
คือ

1. ศาลมีอำนาจสั่งในคำพิพากษาได้เองเมื่อเห็นสมควร โดยไม่ต้องมีผู้ร้องขอ
2. เมื่อผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่ต้องรับโทษหรือได้รับโทษน้อยลง ตามมาตรา 65 คำว่า “ไม่ต้องรับโทษ” มีความหมายถึงการกระทำของผู้นั้นเป็นความผิดกฎหมาย แต่ได้รับการยกเว้นโทษ สำหรับผู้มีจิตบกพร่อง โรคจิตฟั่นเฟือน ซึ่งรวมเรียกว่าคนวิกลจริต “ไม่ต้องรับโทษ” จะต้องปรากฏว่าคนวิกลจริตกระทำความผิดในขณะที่ไม่สามารถรู้ผิดชอบหรือไม่สามารถบังคับตนเองได้ เพราะมีจิตบกพร่อง โรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ตามมาตรา 65 วรรคแรก ส่วนคนวิกลจริตจะได้รับการลดโทษ หมายถึง คนวิกลจริตกระทำความผิดในขณะที่ยังสามารถรู้ผิดชอบอยู่บ้าง หรือยังสามารถบังคับตนเองได้บ้าง ต้องรับโทษสำหรับความผิดนั้น แต่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ ตามมาตรา 65 วรรค 2

3. การปล่อยตัวผู้นั้นไป จะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ในกรณีคนวิกลจริต “ไม่ต้องรับโทษ” จะมีการปล่อยตัวไปหรือถ้าได้รับการลดโทษ ก็ต้องถูกจำกัดความหมายถึง การปล่อยตัวหรือพ้นโทษแล้ว ผู้นั้นอาจจะเป็นอันตรายต่อประชาชน

4. ศาลจะสั่งให้ส่งคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลก็ได้ การที่ศาลจะสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลได้ จะต้องปรากฏว่าผู้นั้นไม่ต้องรับโทษหรือได้รับการลดโทษเพราะ

ความมีจิตบกพร่องโรคจิต หรือจิตฟั่นเฟือน ไม่ใช่พิพากษาว่าผู้นั้นมิได้กระทำความผิดพิพากษา ยกฟ้องหรือพิพากษายกฟ้องเพราะเหตุอื่น และการปล่อยตัวผู้นั้นไปจะเป็นการไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลสั่งบุคคลใดส่งตัวไปคุมไว้ในสถานพยาบาลโดยไม่ต้องกำหนดเวลาก็ได้ เพราะ มาตรา 48 มิได้กำหนดเวลาไว้ ผู้นั้นอาจถูกคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลจนตลอดชีวิตก็ได้ แต่ศาลจะสั่งเพิกถอนเสียเมื่อใดก็ได้

การคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลถือเป็นการคุมขังตามอำนาจของศาล ผู้หลบหนีมีความผิด ตามมาตรา 190 ส่วนในขณะหลบหนี คนวิกลจริตอาจจะได้รับประโยชน์ตามมาตรา 65 อีกก็ได้

คำถาม โจทก์ฟ้องว่าจำเลยผลักผู้ตายให้จมน้ำและกดศีรษะไว้จนผู้ตายจมน้ำตาย โดยเจตนา ขอให้ลงโทษฐานฆ่าคนตาย จำเลยให้การปฏิเสธ

ศาลพิจารณาแล้วฟังข้อเท็จจริงได้ว่า ผู้ตายกลัวจำเลยซึ่งเป็นคนวิกลจริตวิ่งไล่มาเพื่อ ทำร้าย ผู้ตายจึงกระโดดแม่น้ำและจมน้ำตายเอง เพราะว่าว่ายน้ำไม่เป็น จำเลยมิได้กระทำความผิด ตามฟ้อง ดังนั้น เมื่อปรากฏว่าจำเลยยังวิกลจริตอยู่ขณะพิพากษาคดี ถ้าปล่อยตัวไปจะไม่ปลอดภัย แก่ประชาชน ศาลจะสั่งให้ส่งตัวไปคุมไว้ในสถานพยาบาลจนกว่าจะหายจากวิกลจริตได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ เมื่อศาลฟังข้อเท็จจริงได้ว่า ผู้ตายกลัวจำเลยซึ่งเป็นคนวิกลจริตวิ่งไล่มา เพื่อทำร้าย ผู้ตายจึงโดดแม่น้ำและจมน้ำตาย จำเลยมิได้กระทำความผิดตามฟ้อง แม้จะปรากฏว่าจำเลย ยังวิกลจริตอยู่ในขณะพิพากษาคดีก็ตาม ศาลจะสั่งให้จำเลยไปคุมไว้ในสถานพยาบาลไม่ได้ เพราะจำเลยยังมีได้กระทำความผิด การจะสั่งตามมาตรา 48 ได้จะต้องได้ความว่าจำเลย ได้กระทำความผิดเพราะความบกพร่องของจิต ซึ่งจำเลยไม่ต้องรับโทษหรือได้รับโทษน้อยลง ตามมาตรา 65

คำถาม พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยในข้อหากระทำอนาจาร ศาลพิจารณา แล้วพิพากษายกฟ้องโจทก์ โดยเห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานกระทำอนาจาร แต่ศาลเห็นว่าจำเลยมีจิตฟั่นเฟือน ถ้าปล่อยตัวไปจะไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ศาลจะสั่งใน คำพิพากษาให้ส่งจำเลยไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ การที่ศาลจะมีคำสั่งในคำพิพากษาให้ส่งจำเลยไปคุมตัวไว้ในสถาน พยาบาลได้ต้องเป็นกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเลยได้กระทำความผิด แต่ไม่ต้องรับโทษหรือรับการลดโทษ ตามมาตรา 65 และการปล่อยตัวจะไม่ปลอดภัยแก่ประชาชน ดังนั้น การที่ศาลพิพากษายก

ฟ้อง โดยเห็นว่าการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด ศาลจะสั่งให้ส่งจำเลยไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลไม่ได้

หลักเกณฑ์การคุมตัวผู้เสพสุราเป็นอาจินหรือยาเสพติดให้โทษ คือ

1. ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก หรือพิพากษาว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือการลงโทษบุคคลใดก็ได้

2. บุคคลนั้นได้กระทำความผิดเกี่ยวเนื่องกับการเสพสุราเป็นอาจิน หรือเป็นผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

3. ศาลจะใช้ดุลพินิจกำหนดไว้ในคำพิพากษาว่า บุคคลนั้นจะต้องไม่เสพสุรา ยาเสพติดให้โทษ อย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง ภายในเวลาไม่เกิน 2 ปี นับแต่วันพ้นโทษหรือวันปล่อยตัว เพราะรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษก็ได้ โดยไม่ต้องมีคำขอ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นเกี่ยวเนื่องจากการเสพสุราเป็นอาจิน หรือเนื่องจากการติดยาเสพติดให้โทษ ศาลอาจจะกำหนดไม่ให้เกิดการอันเป็นเหตุให้กระทำความผิดก็ได้ หรือจะกำหนดห้ามไม่ให้เสพสุราและเสพยาเสพติดให้โทษด้วยก็ได้ เช่น นักเสพสุราเป็นอาจินและได้กระทำความผิดเกิดขึ้นเนื่องจากการเสพสุราเสมอ ศาลจะกำหนดไม่ให้เสพสุราก็ได้ หรืออาจกำหนดไม่ให้เสพสุราและเสพยาเสพติดให้โทษก็ได้

4. เมื่อบุคคลนั้นไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้ส่งไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลเป็นเวลาไม่เกิน 2 ปี ซึ่งเป็นดุลพินิจของศาลที่จะสั่งในเมื่อผู้นั้นไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดในคำพิพากษา

ผู้ถูกควบคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลตามมาตรา 49 ถ้าหลบหนีมีความผิดตามมาตรา 195

คำถาม คดีได้ความว่า จำเลยชอบเสพสุราเป็นอาจิน วันเกิดเหตุจำเลยไปซื้อสุรากินในร้านขายสุราจนเมามากแล้วยังขอซื้อสุราจะกินอีก แต่เจ้าของร้านไม่ยอมขายให้ จำเลยโกรธจึงใช้ขวดโซดาตีศีรษะเจ้าของร้านบาดเจ็บ และได้ความว่าจำเลยจะเป็นโรคพิษสุราเรื้อรังต่อไป ถ้าจำเลยไม่รักษาตัวและยังกินสุราอีกต่อไป ดังนี้

เมื่อศาลพิพากษาลงโทษจำเลย จะพิพากษาดังว่า เมื่อพ้นโทษแล้วให้ส่งตัวจำเลยไปคุมตัวไว้ในสถานพยาบาลมีกำหนด 1 ปี เพื่อรับการรักษาและป้องกันมิให้เสพสุราต่อไปได้หรือไม่

แนวคำตอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 49) ศาลจะส่งตัวจำเลยไปคุมไว้ในสถานพยาบาลได้ ต้องปรากฏว่าศาลได้พิพากษาห้ามจำเลยเสพสุรา (หรือยาเสพติดให้โทษ) ตามมาตรา 49 วรรคหนึ่ง เสียก่อน เมื่อจำเลยไม่ปฏิบัติตามที่ศาลกำหนด ศาลจึงจะสั่งให้ส่งตัวจำเลยไปคุมไว้ในสถานพยาบาลได้ภายในเวลาไม่เกิน 2 ปี ตามวรรคสอง

ด้วยเหตุนี้ ศาลจะพิพากษาให้ส่งตัวจำเลยไปคุมไว้ในสถานพยาบาลโดยมิได้ห้ามจำเลยเสพสุราเสียก่อน จึงทำไม่ได้

5. ห้ามประกอบอาชีพบางอย่าง

มาตรา 50 บัญญัติว่า “เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษผู้ใด ถ้าศาลเห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพ หรือเนื่องจากประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และเห็นว่าหากผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นต่อไป อาจจะทำให้กระทำความผิดเช่นนั้นขึ้นอีก ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้น มีกำหนดเวลาไม่เกินห้าปี นับแต่วันพ้นโทษไปแล้วก็ได้”

ศาลมีอำนาจจะสั่งบุคคลห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพได้ โดยไม่ต้องมีคำขอขึ้นมามีกำหนดไม่เกินห้าปีนับแต่วันพ้นโทษ จะต้องมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ศาลพิพากษาลงโทษ โทษตามคำพิพากษาจะเป็นโทษจำคุก โทษกักขัง หรือโทษปรับก็ตาม ซึ่งไม่ใช่โทษประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิต เพราะไม่มีวันพ้นโทษ เพราะข้อความตามมาตรา 50 ใช้คำว่า “ห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ.....นับแต่วันพ้นโทษ” และไม่ใช่เป็นโทษริบทรัพย์ เพราะการริบทรัพย์มุ่งถึงตัวทรัพย์ ศาลอาจสั่งริบทรัพย์ที่ทำหรือมีไว้เป็นความผิด โดยไม่มีผู้ถูกลงโทษก็ได้ ส่วนการรอกการกำหนดโทษหรือรอกการลงโทษ เพียงแต่ศาลพิพากษาว่ามีความผิดแต่ยังไม่พิพากษาลงโทษหรือไม่ต้องรับโทษ จึงยังมีใช้ถูกคำพิพากษาให้ลงโทษ

2. เห็นว่าผู้นั้นกระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือเนื่องจากอาชีพหรือวิชาชีพ **อาชีพ** หมายถึง การเลี้ยงชีพ วิธีทำมาหากิน ยังหมายความถึง ว่าทำเป็นปกติธุระเพื่อการยังชีพ มิใช่เป็นงานอดิเรก เช่น ชาวนามีอาชีพทำนาไปปรับตัดหญ้าหรือขุดดินเป็นครั้งคราว การตัดหญ้าหรือขุดดินไม่ใช่อาชีพปกติของชาวนา **วิชาชีพ** หมายถึง การประกอบอาชีพที่ต้องใช้ความพิเศษ เช่น ทางการแพทย์ กฎหมาย บัญชี วิทยาศาสตร์ หรือ วิศวะ ซึ่งเป็นกิจการที่ต้องทำด้วยความรู้พิเศษ

กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ หมายความว่า การกระทำความผิดนั้นไม่ได้เนื่องมาจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพเป็นแต่ว่าตนประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอยู่จึงมีโอกาสกระทำความผิดนั้นง่ายและสะดวก เช่นเมื่ออาชีพเป็นคนเก็บค่าน้ำประปา เมื่อเข้าไปในบ้านผู้อื่นเพื่อเก็บเงินพอเขาเผลอก็ถือโอกาสลักทรัพย์ในบ้านนั้น หรือเป็นแพทย์อาศัยโอกาสทำแท้ง ช่างตัดผมอาศัยโอกาสลักทรัพย์คนตัดผม คนใช้ในโรงแรมลักทรัพย์แขกอาศัยในเวลาทำความสะอาดห้องพัก คนขับรถบรรทุกน้ำมันขนไม้สักเถื่อนใส่ถังน้ำมัน หรือลูกจ้างโรงงานทอผ้าลักผ้าของโรงงาน

กระทำความผิดเนื่องจากอาชีพหรือวิชาชีพ หมายถึง การกระทำความผิดนั้นเนื่องมาจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพโดยตรง เช่น ทนายความโกงลูกความ รับฝากรถแล้วเปลี่ยนเครื่องอะไหล่ที่เสื่อมคุณภาพไปแทนอะไหล่เดิมของผู้ฝากรถ หรือเป็นพ่อค้าขายของปลอม หรือพยาบาลรับริตลูก

การกระทำความผิดไม่ว่าจะอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพหรือเนื่องจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ ผู้กระทำก็มีความผิดอาญาถูกห้ามประกอบอาชีพได้ เช่น เปิดอุ้งมือรถยนต์ แต่ช่วยเปลี่ยนสีรถยนต์ที่คนร้ายลักมา คนขับรถแท็กซี่อาศัยโอกาสชิงทรัพย์ผู้โดยสาร หรือมีอาชีพยามแต่รู้เห็นเป็นใจกับคนร้ายให้ลักทรัพย์

3. หากให้ผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพต่อไป อาจจะกระทำความผิดขึ้นอีก เมื่อผู้กระทำความผิดครบหลักเกณฑ์ดังกล่าวมาแล้ว ศาลก็จะใช้ดุลพินิจสั่งห้ามผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพได้เมื่อเห็นสมควร ศาลจะสั่งไว้ในคำพิพากษาห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ มีกำหนดเวลาไม่เกิน 5 ปี นับแต่วันพ้นโทษได้เอง เมื่อพิจารณาเห็นสมควร ไม่จำเป็นต้องมีคำขอขึ้นมادتงเช่นเดียวกับมาตรา 48, 49

เมื่อศาลสั่งห้ามประกอบอาชีพและวิชาชีพโดยคำพิพากษามาตรา 50 แล้ว ผู้นั้นยังคงประกอบอาชีพหรือวิชาชีพนั้นอีกในระยะเวลาที่ศาลสั่งห้าม มีความผิดตามมาตรา 196 แต่ถ้าเป็นการสั่งห้ามนั้นไม่ใช่เป็นการห้ามในเรื่องประกอบอาชีพหรือวิชาชีพแล้ว ผู้ฝ่าฝืนก็ไม่มีผิดตามมาตรา 196 เช่น

ฎีกาที่ 2414/2521 ศาลลงโทษปรับ และห้ามประกอบกิจการโรงงานตาม พ.ร.บ. โรงงาน ไม่ใช่คำสั่งตาม ป.อ.ม.50 จำเลยฝ่าฝืนไม่เป็นความผิดตามมาตรา 196

คำถาม จำเลยเป็นชาวนามีอาชีพทำนาตามปกติ วันเกิดเหตุมีผู้ว่าจ้างจำเลยไปตัดหญ้าในบริเวณบ้านผู้ว่าจ้าง แล้วจำเลยฉวยโอกาสลักเอาทรัพย์สินของผู้ว่าจ้างไป เมื่อศาลพิพากษา

ลงโทษฐานลักทรัพย์แล้ว ศาลจะสั่งในคำพิพากษาห้ามจำเลยรับจ้างตัดหญ้าในบริเวณบ้าน
ใครต่อใครต่อไปอีกมีกำหนด 2 ปี นับแต่วันพ้นโทษ ได้หรือไม่

แนวคำตอบ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 50 เมื่อศาลลงโทษผู้ใด ศาลจะ
พิพากษาห้ามผู้นั้นประกอบอาชีพหรือวิชาชีพเฉพาะผู้กระทำความผิดโดยอาศัยโอกาส หรือเนื่องจาก
การประกอบอาชีพหรือวิชาชีพตามปกติของผู้นั้นเอง และศาลเห็นว่าผู้นั้นอาจจะกระทำความผิดเช่น
นั้นขึ้นอีกศาลจึงจะสั่งห้ามได้ ฉะนั้น ตามคำถามนี้ศาลจะห้ามจำเลยรับจ้างตัดหญ้าซึ่งไม่ใช่อาชีพ
ของจำเลยไม่ได้

ข้อแตกต่างระหว่างโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย⁽¹⁾

1. กฎหมายที่ใช้ลงโทษ ต้องใช้กฎหมายในขณะที่กระทำความผิด (มาตรา 2 วรรค
แรก) แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัย ให้ใช้กฎหมายในขณะที่ศาลพิพากษา (มาตรา 12)

2. โทษใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิด (มาตรา 2) แต่วิธีการเพื่อความปลอดภัยจะใช้แก่
ผู้มีได้กระทำความผิด (มาตรา 46 วรรคแรก) หรือผู้ที่ถูกศาลพิพากษาไม่ต้องรับโทษ หรือไม่ลงโทษ
ก็ได้ (มาตรา 46 วรรค 1, 2 และมาตรา 48.49)

3. เมื่อศาลพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดแล้ว ศาลนั้นเองจะแก้ไขคำพิพากษาไม่ได้
ต้องให้ศาลสูงกว่าพิพากษาแก้ไขคำพิพากษาเมื่อมีคดีไปสู่ศาลสูงกว่า (ป.ว.อ.ม.190) เว้นแต่
โทษกักขังอย่างเดียวเท่านั้นที่ศาลซึ่งพิจารณาคดีนั้นเอง อาจแก้ไขให้เปลี่ยนโทษกักขังเป็นโทษจำคุก
ได้ (มาตรา 27) ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัย ศาลนั้นเองแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เสมอ
(มาตรา 16)

4. โทษจะใช้ลงแก่ผู้กระทำความผิดซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่า 14 ปี และไม่เกิน 17 ปี
ก็ได้ (มาตรา 75) ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัย 2 ชนิด คือ กักกัน และเรียกประกัน
ทัณฑ์บนจะใช้แก่เด็กที่มีอายุไม่เกิน 17 ปีไม่ได้ (มาตรา 41, 46)

5. การลงโทษต้องมีคำขอของโจทก์ให้ลงโทษ มิฉะนั้น ศาลจะลงโทษไม่ได้เพราะ
เกินคำขอ (ป.ว.อ.ม.158, 192) ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัย โจทก์ไม่ต้องมีคำขอ ศาลมีอำนาจ

(1) พูนศักดิ์ วรรณพงษ์, คู่มือกฎหมายอาญา 2, โดยโรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด คุณพินอักษรกิจ,

จะสั่งหรือใช้วิธีการแก่จำเลยผู้นั้นได้ (มาตรา 45 ถึงมาตรา 50) เว้นแต่กักกันอย่างเดียวเท่านั้น
ที่พนักงานอัยการโจทก์ต้องมีคำขอให้กักกัน ศาลจึงจะสั่งกักกันได้ (มาตรา 43)

6. ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาขอให้ลงโทษผู้กระทำความผิด ได้แก่พนักงานอัยการและ
ผู้เสียหาย (ป.ว.อ.ม.28) ส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยในข้อกักกัน พนักงานอัยการเท่านั้นที่มีอำนาจ
ฟ้อง ผู้เสียหายจะฟ้องขอให้กักกันไม่ได้ (มาตรา 43) และผู้จะก่อเหตุร้ายตามมาตรา 46
วรรคแรก ก็เป็นอำนาจของพนักงานอัยการเท่านั้นที่จะฟ้องได้ ผู้เสียหายไม่มีอำนาจฟ้อง
เพราะการกระทำมาตรา 46 วรรคแรก ยังไม่ถึงขั้นเป็นความผิดอาญา